

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 5/2026, 19 STYCZNIA 2026 © PISM

KOMENTARZ

Podpisanie Umowy UE i Mercosur o partnerstwie

Bartłomiej Znojek

Przedstawiciele UE i czterech państw założycielskich Mercosuru – Argentyny, Brazylii, Paragwaju i Urugwaju – podpisali porozumienie 17 stycznia br. w stolicy Paragwaju Asunción. Część handlowa umowy zacznie obowiązywać najwcześniej w drugiej połowie roku, zaś całość (obejmująca także części polityczną i o współpracy w różnych dziedzinach) – dopiero po ratyfikacji we wszystkich państwach UE, co już nie jest pewne.

Jakie są główne postanowienia umowy?

Porozumienie [negocjowane z przerwami od 1999 r.](#) przewiduje stopniowe zniesienie lub redukcję wzajemnych cef na ponad 90% towarów. Liberalizacja ma też objąć część sektorów usługowych, m.in. finansowego, telekomunikacyjnego, usług pocztowych i kurierskich oraz transportu morskiego. Zawiera ułatwienia dla inwestycji oraz działalności gospodarczej, np. tworzenia i nabywania spółek oraz organizowania zagranicznych oddziałów przedsiębiorstw. Ma też sprzyjać zaangażowaniu małych i średnich przedsiębiorstw z UE, m.in. dzięki zwiększeniu przejrzystości regulacji i uproszczeniu procedur celnych w państwach Mercosuru. Umowa przewiduje też równy dostęp do rynków zamówień publicznych (z pewnymi wyjątkami, np. w służbie zdrowia w Brazylii). Porozumienie wykracza jednak poza kwestie gospodarcze, które wraz z częściami polityczną i o współpracy mają stworzyć kompleksowe ramy rozwoju ściślejszych relacji Unii z jej południowoamerykańskimi partnerami.

Kiedy umowa zacznie obowiązywać?

W ramach procesu przyjmowania porozumienia procedowane są równolegle pełna Umowa UE i Mercosur o partnerstwie (EMPA) oraz tymczasowe porozumienie handlowe (ITA). ITA jest kopią tych postanowień EMPA,

które podlegają kompetencjom wyłącznym UE. KE zdecydowała się na taki zabieg prawny, żeby zmniejszyć ryzyko odrzucenia postanowień o sferze wolnego handlu i przyspieszyć ich obowiązywanie. Do wejścia w życie ITA wystarczy zatwierdzenie przez Radę UE (do czego doszło już 9 stycznia), większość w Parlamencie Europejskim (PE) i ratyfikacja przez co najmniej jedno państwo Mercosuru. Zakończenie tego etapu jest spodziewane w drugiej połowie roku. Po sfinalizowaniu ratyfikacji ITA będzie obowiązywać tymczasowo, do momentu wejścia w życie EMPA. Wtedy wygaśnie ITA, a podstawą relacji handlowych będzie pełna umowa, z zachowaniem okresów przejściowych. W przypadku EMPA warunkiem wejścia w życie jest ratyfikacja przez wszystkie państwa członkowskie UE, zgodnie z ich krajowym porządkiem prawnym. Na tym etapie prawdopodobieństwo odrzucenia pełnej umowy będzie wysokie, więc okres obowiązywania ITA może się przedłużyć.

Jak ma być chronione unijne rolnictwo?

Przedstawiciele stron podkreślają łączny potencjał wzajemnego otwarcia rynków – przede wszystkim utworzenie największej strefy wolnego handlu na świecie pod względem liczby konsumentów (ponad 700 mln) oraz poszerzenie możliwości rozwoju współpracy gospodarczej. Umowa różnicuje poziom preferencji celnych. W przypadku towarów, wobec których m.in. w Polsce obawy

KOMENTARZ PISM

o konkurencję ze strony Mercosuru są największe (np. wołowina i drób), przewidziane są kontyngenty z preferencyjną stawką. Docelowe limity tych kwot mają być osiągnęte stopniowo w ramach kilkuletnich okresów przejściowych. Część towarów, np. cukier biały, pszenica durum i niektóre produkty mleczne, nie została objęta preferencjami. Porozumienie potwierdza obowiązywanie unijnych wymogów fitosanitarnych dla importowanych produktów – KE wskazuje na to postanowienie, odpierając zarzuty rolników, że do Unii trafi żywność niespełniająca tych standardów. Strony uzgodniły ponadto możliwość zawieszania preferencji w przypadku poważnych zaburzeń rynkowych, np. spowodowanych nadmiernym napływem danego produktu. Rolników mają też chronić unijne regulacje, w tym przepisy, które pozwolą na blokowanie importu towarów pochodzących z obszarów nielegalnego wylesiania. Komisja zobowiązała się też do zapewnienia dodatkowych środków dla rolników m.in. na wyrównanie potencjalnych strat.

Jak umowa może wpłynąć na polską gospodarkę?

Mercosur jest marginalnym kierunkiem polskiego handlu zagranicznego. Według dostępnych analiz,

m.in. przeprowadzonych na zlecenie PE, bezpośredni makroekonomiczny wpływ porozumienia na Polskę będzie ograniczony. Skorzysta ona przede wszystkim pośrednio, jako państwo silnie powiązane z europejskimi łańcuchami dostaw, m.in. dostawca komponentów i podzespołów dla sektorów maszynowego, motoryzacyjnego, chemicznego i transportowego. Możliwości dotyczą także firm z takich branż jak technologie w dziedzinie ochrony środowiska, odnawialne źródła energii, usługi informatyczne i nowe technologie. Umowa z Mercosurem tworzy też ramy intensyfikacji inwestycji i współpracy, np. w dziedzinach badań i rozwoju, innowacji cyfrowych oraz transformacji energetycznej. W przypadku sektora rolnego największe obawy dotyczą utraty konkurencyjności na rynkach unijnych na rzecz [tańszych produktów z Mercosuru](#). Ograniczenie potencjalnego negatywnego wpływu umowy na polskich producentów rolnych będzie zależało od skuteczności mechanizmów ochronnych, zarówno zawartych w umowie, jak i wewnątrzunijnych. W przypadku ewentualnych szkód – od tego, czy krajowe branże dotknięte stratami będą mogły je odpowiednio wyrównać z unijnych funduszy kompensacyjnych.